הוליל וממ"נ עובר) והכהו: **בבת אחת** - שחבטן במקל בהכאה אחת: **חייב** - דבהתראת ולאו התרו בו אל תכה שניהם שבמכה זו אתה מתחייב: **בזה אחר זה פטור** - דאיכא שתי התראות וכל חדא וחדא הוה התראת ספק ונת"ק התראת ספק שמה התראה הוא ומה נפשך עבר: **מ"ט דמאן דפטר.** בבת אחת הא ולאו התראה היא: **למעט** - באחיו ואמו: **למעלה** - כלפי מעלה כי יקלל אלהיו (ויקרא כד): **איתקש הכאה לקללה** - בפרשת ואלה המשפטים סמכן הענין אלא שפסוק אחד מפסיק ביניהן ואיכא למ"ד היקש הוא באלו הן המחנקין (סנהדרין פח.): **האמר בעינן דאיעביד מנוס** - בתמיה גרסינן לה דקא אמרת למה עולה הא ולאו בלא חנוקה ניחא ליה למיעבד עבודה אלא בני הכי עלה לא קתני דניתני עלה במשמרו איכא חולק: **בעל כרחו** - דאע"ג דאיכא חולקפיקליה לעבוד: **משום פגם** - שתי משפחות שבטין עליו שיאמרו בני אדם פסול הוא לעבודה (ובני משמרות יכולין לכופו ולומר לו הואיל ואומריס עליך שאתה ממשפחה שלנו עבוד במשמר שלנו שלא יאמרו בני אדם שלא רלוך עובד במשמר אחר פסול הוא זה וכן במשמרו של אחר): כל משמר חוק לשמשה בתי אבותיו כל אחד עובד את יומו ונוטל עורות קדשים הבאים ביומו:

הדרן עלך נושאין על האנוסה

ואפילו שלשתן הדיוטות - שאינן (מסנהדרי עירן) ובגמרא פריך מאי דייניו: **מגעל** . של עור רך הוא כעין שלנו: **חליצה כשרה** - אבל לכתחלה לא כדמפרש לקמן משום מגעל המרופש שניטל גבו אבל עיקר חליצה בסנדל והוא של עור קשה ומבוטל ומשנפחת אין לו תקנה ואין דרך לנועלו: **באנפיליא** - של בגד קלון"ן בלע"ז: **פסולה** - דמידי דמגין בעינן דכתיב (דברים כה) נעלו ונעל מידי דמגין הוא דכתיב (יחזקאל מז) ואנעלך תחש והוא עור: **עקב** - שול"ח בלע"ז: **מן הארכובה ולמעלה** - שנתרך רגלו מן הארכובה ואלך מן הארכובה ולמעלה: **או בשל שמאל בימין כשרה** - אבל חליצה של שמאל בקני בפירקין (נקמן קד.) פלוגתא: **חלצה בגדול** - סנדל שלא היה למדת רגלו אבל הוא יכול ללכת בו: הכי גרסינן או בקטן החופה את רוב רגלו חליצתה כשרה: **גמ' לסקרום** - ליבש לא חפצתי לקחתה(ג)(דברים כה) מאן יבמי להקים וגו' ככה יעשה לאיש וכולן בלשון הקדש: **זקנים** - ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים (שם): **זקני** - וקראו לו זקני עירו (שם) אבל וגעה יבמתו אליו לעיני הזקנים (שם) לא קא משיב דכתיב הזקנים אהכך דלעיל קאי: **כך ב"ד מנוקים מכל מום** - יליף מהאי קרא כולך יפה רעיתי דאייריי בסנהדרין: ביפה

[מכות פז. ע"ש [תוספ' פי"ב עי"ש תולין סב: לא.]

[סנהדרין פח.]

ס"ל אין זה

[קדושין יח. וש"נ]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' למה שולה כו' עד בע"כ תא"מ . וכ"כ מפרש"י משמע דלא גרסי' למה שולה כאמר כו' אלא האמר כו' גרידא : (כ) שם ומדמו ליה ואזיל לבתי בית אב ומדמו ליה אמר כ"פ כו' : (ג) רש"י ד"ה לסקרום כו' לקחתה ולא כו': (ד) תד"ה סכה וכו' ואין להקשות מהא כו' :

[ע"ל מגעדרין]

[ערכין יט:]

שבת סו. קיב.

[תוספ' פי"ב]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואין כ"ל כו' דהתם נמי איכא פלוגתא - עי' פסחים ל' סע ע"א הד"ה דאיכא פסח :

[סנהדרין לו: קדושין עו:

אבל סנדל הוא סעור קשה ואין ראוי לתקנו אחר שנתקרע וליכא למגור ביה משום מגעל מרופש ומשום חצי מנעל לפיכך המנעל אסור לחלוץ לכתחלה ובסנדל מותר • וכל היכא דתני חליצה פסולה מן האחים וכל היכא דתני אינה חליצה אינה פוסלת • והא דתנן סנדל שיש בו עקב כשר האי עקב הוא כף הרגל שקורין שולא • והא דתנן מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה פירש"י אם נקטעו רגליו מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה אע"פ שאינו קרוי רגל דהא תנן נבי עולת ראיה רגלים פרס לבעלי קבין שמסורים מן הראיה פיהו מעל רגליו הוא אבל מן הארכובה ולמעלה מעל דמעל הוא ואע"ג דאמר אמיטר האי מאן דחליץ [צריך] למדחסיה לסרעיה לתרוצי לסרעיה ואמר אמיטר האי מאן דחליץ מעל הרגל שהוא השולא הולכת למעלה וגב הרגל למטה • ואם כן הוא מן הארכובה ולמטה אמאי חליצתה כשרה: לא דמי דהתם כשנתתך רגלו הוא מ) קרי ליה לשוק [רגל] והוא מעל רגליו אבל הכא הוא הנקרא רגל ושולא בלעז היא הנקראת כף הרגל נמצא שאין השוק על הרגל אלא על כף הרגל • והרב אלפס פי' מן הארכובה ולמטה דקתני מתני' שקשר רצועות הסנדל מן הארכובה ולמטה והו"ל מעל רגלו והביא ראיה מהירושל' שכתוב במתני' בקטים מן הארכובה ולמטה וכו' כמ"ש הרב ז"ל והא דתנן חלצה בסנדל של עץ חליצתה כשרה אב"ר עלה בגמ' מאן תנא אמר שמואל ר"מ היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר"מ ור' יוסי אומר אבות דשמואל אמר במרופה עור ודברי הכל • וכתב הרב אלפס אבל כשאינו מרופה עור אפילו דיעבד נמי לא ואין דבריו נראין בזה דקי"ל בפ' בתרא דיומא דאפילו לר' יוסי קב דקיטע מנעל הוא מעמא דרבי יוסי משום דלמא מפסיק ואתי לאתייויי וחכי מסקנא דשמעתא התם הא דאמר רבה בפירקי' דהכא מדרישא ר"מ סיפא נמי ר"מ האי מנין והאי לא מנין אלמא לרבה נמי ר"מ הוא דהוי מנעל אבל לר' יוסי לא הוי מנעל וא"כ קשיא דרבה אדרבה איכא למימר דרבה הכא לדבריו דאביי קאמר דאמר אביי מדסיפא רבנן רישא נמי רבנן ורישא במרופה עור משמע דלאביי מעמא דר' יוסי משום דלאו מנעל הוא ורבה אותביה התם ואסקה דלר"י נמי מנעל הוא. והיינו מעמא דר' יוסי משום דלמא מפסיק הלכך הא דאמר רבה מדרישא ר"מ סיפא נמי ר"מ לדבריו דאביי קאמר ובשלהי פ' במה אשה נמי נרסי' אמר רב יוסף מאן הודה לו ר"מ מאן לא הודה לו ר' יוסי ורבא אמר מאן לא הודה לו ר'

היו שניהם כהנים וכו' : תנו רבנן *הבה זה וחזר והכה זה קלל זה וחזר וקלל זה קלל שניהם בבת אחת הכה שניהם בבת אחת חייב רבי יהודה אומר בבת אחת חייב בזה אחר זה פטור והתניא רבי יהודה אומר פטור בבת אחת תרי תנאי אליבא דרבי יהודה מאי טעמא דמאן דפטר אמר רבי חנינא נאמר ברכה למטה ונאמר ברכה למעלה מה למעלה שאין בה שותפות אף למטה שאין בה שותפות *ואיתקיש הכאה לקללה: ועולה במשמרו וכו': וכי מאחר דאינו חולק למה עולה (מ) למה עולה האמר בעינא דניעביד מצוה אלא עלה לא קתני אלא עולה בעל כרחו אמר רב אחא בר חנינא אמר אביי אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן משום *פגם משפחה: ואם היו שניהם במשמר כו': מאי שנא שני משמרות דלא דאזיל להא משמרה ומדחו ליה ואזיל להא משמרה ומדחו ליה משמר אחר נמי אזיל להאי בית אב ומדחו ליה (ג) אמר רב פפא הכי קאמר "אם היו שניהם משמר אחד ובית אב אחד נוטל חלק אחד:

הדרן עלך נושאין על האנוסה

מצות חליצה בשלשה דיינין ואפילו שלשתן הדיוטות חלצה במנעל חליצתה כשרה באנפיליא חליצתה פסולה בסנדל שיש לו עקב כשר ושאין לו עקב פסול *מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצה פסולה *חלצה בסנדל *שאין שלו או בסנדל של עץ או בשל שמאל בימין חליצה כשרה חלצה בגדול שהוא יכול להלוך בו או בקטן שהוא חופה את רוב רגלו חליצתה כשרה: **גמ'** ומאחר דאפילו שלשה הדיוטות דיינין למה לי הא קמ"ל דבעינן בשלשה שיודעים להקרות כעין דיינים תנינא להא דתנו רבנן *מצות חליצה בשלשה שיודעין להקרות בעין דיינים רבי יהודה אומר בחמשה מ"ט דת"ק דתניא זקנים שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור' יהודה זקני שנים זקנים שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן ה' ות"ק האי זקני מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבויי אפילו שלשה הדיוטות ורבי יהודה הדיוטות מנא ליה נפקא ליה מלעיני דאמר מר לעיני פרט לסומים ומדאיצטריך לעיני למעוטי סומים ש"מ דאפילו הדיוטות דאי סלקא דעתך סנהדרין בעינן למה לי למעוטי סומין מדתני רב יוסף נפקא דתני רב יוסף *כשם שב"ד מנוקים בצדק כך ב"ד מנוקים מכל מום שנאמר

ואין לריך לומר זו קתני ולא חש למיתני בע"א כיון דרבי יהודה פליג עלה ומחלק בין זה לאחר זה לבת אחת ור"ח גרים הכה שניהם או קלל שניהם בין בזה אחר זה בין בבת אחת חייב ואין להקשות (ד) הא דאמר ריש לקיש בהתערובות (זבחים דף עח.) הפגול והטותר שבללן זה בזה פטור א"ל שלא ירבה מין על חבירו ויבטלו ודייק התם דהתראת ספק לא שמה התראה ומאי שנא מהכה שניהם בבת אחת לא דמי דהכא יודע הוא דעובר על לאו ומיתה דמכה אביו בבירור אבל התם אינו יודע אי זו מין הרבה על חבירו אם עובר משום פגול או משום טותר ואין להאריך כאן: **עולה** בעל כרחו • תימה *קלא היכי משמע ליה דעולה בעל כרחו דלמא בעל כרחם דבני משמרה קאי: **ואם** היו שניהם כו' • תימה אמאי לא פריך חלק אחד פשיטא ושמא משום דתנא ליה לעיל (דף לא:) תנא ליה נמי הכא:

הדרן עלך נושאין על האנוסה

מצות חליצה • הא קמ"ל דבעינן שלשה שיודעין להקרות כעין דיינים • אבל בשאר דברים אין לריך שיהיו בקיאין בהן וכי לא עבו בטוב יוכלו לישאל לבקיאין אבל קריאה אם לא ידעו להקרות לא יוכלו לישאל לבקיאין אם הקרו יפה: **ואין** ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד • הכא גבי חליצה אתי שפיר דאין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד דהא איכא כמה פלוגתי במתני' אבל בענין סמיכת פר דבעינן נמי שלשה* קשה וי"ל דהתם נמי איכא פלוגתא אי בעינן בכל כחו (הגיגה מז:) ועי"ל דבכל דוכתין דבעינן רבוי לב"ד אין ב"ד שקול: **זקני** שנים זקנים שנים • פירש בקונטרס וגעה יבמתו אליו לעיני הזקנים אהכך דלעיל קאי ואין נראה לר"י דברים שבמה מומחין מדכתיב ג' האלהים ולא אמרינן האלהים בתרא אדלעיל קאי ואמר ר"י דהזקנים דלעיני אלעזריך למכתב דאי הוה כתב וגעה יבמתו לעיניהם ה"א אי יבם סומא לא יחלוץ ולהכי כתיב לעיני הזקנים אבל חלצה מן הסומא חליצתה כשרה: **מיבעי** ליה לרבות הדיוטות • וא"ת ומזקנים אמאי לא משמע ליה זקני הטוב כדאמר בפרק בתרא דסוטה (דף מד.) ובפרק קמא דסנהדרין (דף יד.) אי לא ושופטיך הוה אמינא זקנך אפילו זקני הטוב גבי עגלה ערופה וי"ל דשאני הכא דכתיב השערה דמשמע סנהדרין: יפה

[ע"ל מגעדרין]

[ערכין יט:]

[שבת סו. קיב.

[תוספ' פי"ב]

[סנהדרין לו: קדושין עו:

איסורי ביאה סלכם יח:

א ב מיי' פ"ד מהלכות יבום הלכה ה סמג עשין נא נב עוש"ע אה"ע ב ג מיי' שם הלכה יח עוש"ע שם סעיף ג: ג מיי' שם הלכה יט עוש"ע שם סעיף כב: ד מיי' שם הלכה מז עוש"ע שם סעיף לה: ד ה מיי' שם הלכה יט [עוש"ע שם סעיף יד ובסימוס סדר חליצה סעיף מד]: ה ו מיי' שם הלכה ה ועוש"ע שם סעיף ה: ז ח מיי' פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ו סמג עשין ע:

עי' תוי"ט

תוספות ישנים

חלצה במנעל של עור רך כעין שלנו חליצתה כשרה דיעבד אבל לכתחלה לא כדמפרש בגמ' גזירה ממנו מ ב ע ל דמרופש שניטל גבו אבל עיקר חליצה בסנדל והוא של עור קשה ומשנפסק אין לו תקנה ואין דרך לנועלו לפיכך עוב לחזר אחר מנעל שעורו עב: **מן** הארכובה ולמעלה- פירש"י נתתך רגלו מן הארכובה ולמעלה ואלן למעלה מן הארכובה ול"ג דא"כ היכי קאמר אם נתתך רגלו מן הארכובה ולמטה חליצתו כשרה הא אמרי' לקמן בפירוש דאמר אמיטר האי מאן דמסכי על לוחתא דרגליה לא חלץ • פירוש שרגלו הפוך ודומה בעליונו של רגל לוחתא לשון לוחתן פלגש"ל בלע"ז כלומר שליט דומם ממקום מדרס רגלו ואמר מי לקמן אמר אמיטר לא כר אלין חלץ אי ספדיס היו דאמלבשה לדעתיה דרב אמי ואתהפוך כרעייהו וכי גלע היכא דאתהפוך כרעייהו מנתתך רגלו מן הארכובה ולמטה דאמר הכא דבכר א) וכפר"י :כן נמצא בירושלמי מן הארכובה ולמעלה פסולה מן הארכובה ולמטה כשרה ולעולם מייבי שרגלו שלם ונעיל פרשתי :

א) תוי' ל"ל ולכן פירש ר"י וכן נמצא בירושלמי דמן הארכובה ולמעלה היינו אם אמר בתחלה פסולה מן הארכובה ולמטה כשרה הלעולם מייבי שרגלו שלם ונעיל פרשתי :

תוס' חד מקמאי

פרק מצות חליצה הוי יודע שסנדל ומנעל לאו בדפוס א' הסוטיהו שניה' כשרים אלא שהמנעל עשוי מעור רך ואיכא למיגזר ביה משום מנעל מרופש או משום חצי מנעל מפני שאפשר לתקנו אע"פ שנתקרע

מצות חליצה פסולה מן האחים וכל היכא דתני אינה חליצה אינה פוסלת • והא דתנן סנדל שיש בו עקב כשר האי עקב הוא כף הרגל שקורין שולא • והא דתנן מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה פירש"י אם נקטעו רגליו מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה אע"פ שאינו קרוי רגל דהא תנן נבי עולת ראיה רגלים פרס לבעלי קבין שמסורים מן הראיה פיהו מעל רגליו הוא אבל מן הארכובה ולמעלה מעל דמעל הוא ואע"ג דאמר אמיטר האי מאן דחליץ [צריך] למדחסיה לסרעיה לתרוצי לסרעיה ואמר אמיטר האי מאן דחליץ מעל הרגל שהוא השולא הולכת למעלה וגב הרגל למטה • ואם כן הוא מן הארכובה ולמטה אמאי חליצתה כשרה: לא דמי דהתם כשנתתך רגלו הוא מ) קרי ליה לשוק [רגל] והוא מעל רגליו אבל הכא הוא הנקרא רגל ושולא בלעז היא הנקראת כף הרגל נמצא שאין השוק על הרגל אלא על כף הרגל • והרב אלפס פי' מן הארכובה ולמטה דקתני מתני' שקשר רצועות הסנדל מן הארכובה ולמטה והו"ל מעל רגלו והביא ראיה מהירושל' שכתוב במתני' בקטים מן הארכובה ולמטה וכו' כמ"ש הרב ז"ל והא דתנן חלצה בסנדל של עץ חליצתה כשרה אב"ר עלה בגמ' מאן תנא אמר שמואל ר"מ היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר"מ ור' יוסי אומר אבות דשמואל אמר במרופה עור ודברי הכל • וכתב הרב אלפס אבל כשאינו מרופה עור אפילו דיעבד נמי לא ואין דבריו נראין בזה דקי"ל בפ' בתרא דיומא דאפילו לר' יוסי קב דקיטע מנעל הוא מעמא דרבי יוסי משום דלמא מפסיק ואתי לאתייויי וחכי מסקנא דשמעתא התם הא דאמר רבה בפירקי' דהכא מדרישא ר"מ סיפא נמי ר"מ האי מנין והאי לא מנין אלמא לרבה נמי ר"מ הוא דהוי מנעל אבל לר' יוסי לא הוי מנעל וא"כ קשיא דרבה אדרבה איכא למימר דרבה הכא לדבריו דאביי קאמר דאמר אביי מדסיפא רבנן רישא נמי רבנן ורישא במרופה עור משמע דלאביי מעמא דר' יוסי משום דלאו מנעל הוא ורבה אותביה התם ואסקה דלר"י נמי מנעל הוא. והיינו מעמא דר' יוסי משום דלמא מפסיק הלכך הא דאמר רבה מדרישא ר"מ סיפא נמי ר"מ לדבריו דאביי קאמר ובשלהי פ' במה אשה נמי נרסי' אמר רב יוסף מאן הודה לו ר"מ מאן לא הודה לו ר' יוסי ורבא אמר מאן לא הודה לו ר'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com